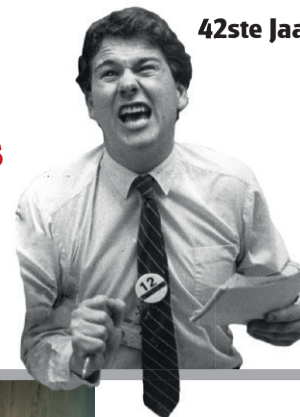

Mare

‘Onbespied zijn is een grondrecht’

Pagina 9

Er gaat nog veel fout in diversiteitsbeleid, ook aan de universiteit

Pagina 6

Biochemisch kunst-en-vliegwerk in strijd tegen ziekte van Huntington

Pagina 7

Wat als Rishi een keurige man met een aktentas was geweest?

Pagina 11

‘Laat Twitter niet over aan nitwits’

Academici vs. toetsenbordriders

Hoe weren Leidse wetenschappers zich tegen trollen op Twitter? En wegen de voordelen nog wel op tegen de nadelen?

DOOR VINCENT BONGERS EN ANOUSHKA KLOOSTERMAN Ionica Smeets, hoogleraar wetenschapscommunicatie, heeft 63 duizend volgers op Twitter, en over het algemeen een vredelievende tijdlijn, vertelt ze. En toch heeft ook zij weleens doodsbedreigingen gekregen.

‘Dat ging over de Brexit. Het bericht was dat vooral jonge mensen hadden gestemd voor *remain*, en ouderen voor Brexit. En toen had ik getweet: waarom is er eigenlijk geen leeftijds grens aan de bovenkant? Aan de onderkant moet je namelijk achtien zijn. En het grappige was dat er eerst een heel inhoudelijke discussie ontstond. En toen kwamen opeens mensen die zeiden: Oh, die Ionica Smeets wil het stemrecht van ouderen afpakken. En dat liep toen héél erg uit de hand.’

‘Ik kreeg doodsbedreigingen, maar die heb ik niet gezien, om eerlijk te zijn. Daar had ik helemaal geen zin in. Ik heb de app van mijn telefoon gehaald, en mijn vriend heeft het gelezen. Die heeft alles zitten blokkeren. Er zijn mensen die er tegen kunnen, maar ik vond het helemaal niets.’

Dat het er hard aan toe kan gaan op social media, is bekend. Maar hoe ver het soms gaat, bleek afgelopen zomer toen bekend werd dat de Leidse politicoloog Rebekah Tromble door Twitter was ingehuurd om onderzoek te doen naar de kwaliteit van de gesprekken op het platform. Zodra dat nieuws afgelopen zomer bekend werd, kreeg ze tienduizenden haat-

tweets. Twittertrollen scholden haar uit en dreigden haar te verkrachten. De politie moest erbij gehaald worden om haar te beveiligen. Het leidde tot slapeloosheid en paniekaanvallen, zei de onderzoeker onlangs tegen *de Volkskrant*. ‘Man, wat ben ik uit mijn ivoren toren gekomen. Ik ben eruit gesprongen. *Waaaay down*.’

Hoe zit dat met andere fanatieke Leidse academische twitteraars? Hoe reageren ze op bedreigingen van trollen? En waarom gaan eigenlijk door met Twitter als ze er tegelijkertijd zoveel haat mee oogsten?

Vooral politieke onderwerpen lokken intimidatie uit, en wetenschappers die zich in die discussies mengen belanden sneller in de vuurlinie. Leo Lucassen (13 duizend volgers), hoogleraar migratiegeschiedenis, kwam in een ‘maalstroom’ terecht toen de vluchtelingen crisis uitbrak. ‘Ik vond dat er erg veel onzin en misleidende dingen door politici naar buiten werden gebracht. Ik zag het als mijn taak als wetenschapper om te zeggen hoe het volgens mij wel in elkaar zit en mensen op feiten en statistieken te wijzen. Dan krijg je een hoop shit over je heen van mensen die het niet met je eens zijn.’

“Smeerlap” en “Kapo”, dat zijn nog de mildere kwalificaties die ik naar mijn hoofd krijg. Dat zegt meer over dat soort figuren en hun beperkte geestkracht dan over mij. Ik heb doorgeleerd op een onderwerp dat heel gepolariseerd is de laatste jaren, waar veel stevige meningen over zijn en veel emoties aan zijn gekoppeld. Als ik nou het baltsgedrag van de hamster bestudeerde, dan zou ik dit gedoe allemaal niet hebben.’

> Verder lezen op pagina 3

Let op! Mare zoekt een stagiair(e)

Interesse in journalistiek? Bij *Mare* is plaats voor een stagiair(e), 3 tot 4 dagen per week. Mail sollicitatie, cv en artikelen naar frank.provoost@mare.leidenuniv.nl

Pagina 4

Defensie: nauwelijks geld, wel efficiënt

Barbara Visser is het zat dat soldaten in lekkende gebouwen slapen. Dat zei de staatssecretaris van Defensie tijdens een lezing in het Wijnhavengebouw.

Pagina 5

‘Schaf dat asociale leenstelsel af’

Die oproep deden SP en DENK in de Tweede Kamer. De toegankelijk van het hoger onderwijs is door het stelsel namelijk in het geding, vinden ze.

Pagina 5

Minced meat hot dog? Of frikandel?

Het oprukkende Engels aan de universiteit is doorgedrongen tot de kantines, tot onvrede van het personeel en klanten. ‘We wonen toch in Nederland?’

Bandirah Pagina 12

Pieterskerk voor even het Wimbledon van het schaken

Wereldkampioen schaken Magnus Carlsen (1990) speelt tegen Indiase grootmeester Viswanathan Anand (1969), in de Leidse Pieterskerk. Daar vond de tiende ronde van het Tata Steel Chess Tournament plaats, ook wel het Wimbledon van het schaken genoemd. Dat is normaal in Wijk aan Zee, maar sinds een paar jaar gaat het toernooi ook weleens op tournee naar andere steden. Omdat de Leidse schaakvereniging Philidor honderd jaar bestaat, was Leiden nu aan de beurt. Foto Taco van der Eb

Als je blijft wél in mijn achtertuin

DOOR BART BRAUN Net was ik verhuisd naar mijn nieuwe adres, of ik had een briefje in de bus. Het café bij mij in de straat had blijkbaar een vergunning aangevraagd voor een groter terras. De maker van het A4tje was tegen: er zou namelijk een (1) parkeerplaats opgeofferd worden. Of ik ook bezwaar wilde maken bij de gemeente Leiden?

Tsja. Poeh. Moeilijk, moeilijk. Wat zou ik nou liever hebben in mijn straat? Een gezellig terrasje waar ik zomers bier kan drinken in de zon, of toch liever uitzicht op de geparkeerde auto van burens die niet eens hun naam op een oproepje durven zetten?

Het café heeft nog steeds een kabouterterrasje, dus blijkbaar hebben de burens gewonnen. Ik had natuurlijk ook mijn 'zienswijze' in kunnen dienen bij de gemeente. Sterker nog: ik denk dat als iedereen in mijn straat dat gedwongen had moeten doen, de terrasliehebbers het makkelijk zouden hebben gewonnen van de parkeerders: studentenhuizen genoeg. Maar wij hebben ons niet verenigd. Negativiteit is blijkbaar een sterkere oerkracht, zie ook de uitslag van vrijwel elk referendum ooit.

Dat is extra vervelend in Leiden, waar een ernstig gebrek aan ruimte stapelt met een rampzalige woningmarkt én een sterk levende *Not In My BackYard*-cultuur. Er kan in deze letterlijk niets gepland worden zonder dat mensen als mijn burens zich al dan niet anoniem verenigen om er samen eens lekker tegen te zijn.

Leegstaande gebouwen omtoveren tot studentenhuizen? Mensen die zelf toch ook gestudeerd hebben gaan in protest, zowel aan de Haagweg als aan de Herengracht als in mijn oude wijk, waar een andere anonieme buur boos was dat er een studentenflatje kwam, nota bene aan de andere kant van de spoorbaan. Dat studenten ook ergens moeten wonen zal allemaal wel, als het maar iemand anders zijn probleem is.

De lokale media berichtten deze week allemaal braaf over de aanzwellende protesten tegen de 110 meter hoge woontoren aan de Willem de Zwijgerlaan. Nou valt er op dat plan inderdaad wel een en ander aan te merken, maar de berichtgeving ging uitsluitend over de boze burens die 220 tegenstemmen hadden verzameld. De duizenden mensen die een (betere) woning in Leiden zoeken, waarvan er 550 in die flat hadden gepast, zitten niet samen in een boosheidsclubje. En dus komen die niet aan het woord.

Zo winnen de Nimby's dus veel te vaak. Hoe los je dit nou op? Een positiviteitsclub oprichten voor mensen die wel van terrasjes en wonen houden? Geen schijn van kans, want tegenheid verenigt altijd meer. Je kan alleen maar hopen dat wethouders en gemeenteraad beseffen dat er voor elke tegenstem ook voorstemmers zijn. *Yes, in our backyard, please.*

Colofon

Redactie-adres Reuvenplaats 3, 2311 BE Leiden
Postbus 9500 2300 RA Leiden
Telefoon 071-527 7272
Website mareonline.nl
E-mail redactie@mare.leidenuniv.nl
De redactie is op vrijdag gesloten.
Oplage circa 15.000
Hoofredactie
Frank Provoost frank.provoost@mare.leidenuniv.nl
Redactie
Vincent Bongers vbongers@mare.leidenuniv.nl
Bart Braun bbraun@mare.leidenuniv.nl
Anoushka Kloosterman a.kloosterman@mare.leidenuniv.nl
Sebastiaan van Loosbroek
s.p.van.loosbroek@mare.leidenuniv.nl
Susan Wichgers s.wichgers@mare.leidenuniv.nl
Medewerkers
Femke Blommaert · Holger Gzella · Tim Hoffman · Marit de Roij · Benjamin Sprecher
Fotografie Taco van der Eb · Marc de Haan
Illustraties Bas van der Schot · Bandirah · Silas.nl
Basisonwerp Roeland Segaar, Dokwerk Communicatie
Art direction en vormgeving Marcel van den Berg
Drukwerk Rodi Rotatiedruk, Broek op Langedijk
Advertenties Bureau van Vliet B.V.
Postbus 20 2040 AA Zandvoort
Telefoon 023 - 571 47 45
Redactieraad
Prof. dr. Rick Lawson (voorzitter) · Prof. dr. Frank Israel (vice-voorzitter) · Dagmar Brouwer · Prof. dr. Willem van Does · drs. Malou van Hintum · Emilie van Kinschot · Thomas van Klaveren · Nathan Oosthoek · Frank Rensen · dr. Alexander Pleijter · Maarten Jesse Pot
Jaarabonnementen
Een jaarabonnement op *Mare* loopt van september t/m juni. Belangstellenden kunnen *Mare* thuisgestuurd krijgen door €35 over te maken op IBAN NL68RAB00103257950 ten name van Universiteit Leiden (o.v.v. *Mare* en SAP-nummer 6200092091) en vervolgens een bevestigingsmail met daarin hun adres te sturen naar redactie@mare.leidenuniv.nl. Studenten betalen €25.
Ter controle graag in de bevestigingsmail ook het studentnummer vermelden.
Adreswijzigingen, klachten en opmerkingen over de toezending redactie@mare.leidenuniv.nl 071-5277272
Ingezonden mededelingen
Mededelingen voor het op donderdag verschijnende nummer moeten uiterlijk de voorafgaande donderdag 16.00 uur in het bezit van de redactie zijn.
ISSN 0166-3690

Column

De waanzin van WO in Actie

Waar ik na mijn afstuderen wil werken weet ik nog niet precies, maar de academische wereld wordt het in ieder geval niet. Het is de eerste jaren een onzeker bestaan waarin je vaak van contract naar contract en van stad naar stad moet hopen en waar je onder druk staat om onderzoekprojecten binnen te halen, te publiceren en op andere manieren te presteren, want er zijn weinig plekken. Daar heb ik weinig zin in, en dus begin ik er niet aan.

Er zijn ook mensen die dit eveneens van tevoren weten, maar toch voor deze weg kiezen, om er vervolgens over te gaan klagen. Die mensen begrijp ik niet zo goed.

Bij monde van WO in Actie betoogt een groep wetenschappers de afgelopen tijd dat er sprake is van een 'afbraak van het hoger onderwijs' en een torenhoge werkdruk onder academici. Voor dat eerste punt baseren ze zich grotendeels op steeds hetzelfde grafiekje waarin de gestegen studentenaantallen tegenover de gedaalde rijksbijdrage per student worden gezet.

Wanneer de rijksbijdrage-as in deze beruchte grafiek netjes bij 0 zou beginnen zoals de studenten-as doet, zou echter meteen zichtbaar worden hoe knap het is dat bij bijna een verdubbeling van de studentenaantallen de bijdrage per student slechts met minder dan een kwart daalt. Bovendien wordt deze weergave door experts in de kranten 'selectief winkelen in de cijfers' genoemd. Volgens andere berekeningen zou juist blijken dat universiteiten méér krijgen per student. De reactie van WO in Actie? 'Hier kunnen we eindeloos over steggelen, wij zien gewoon dat de werkdruk toeneemt.' Moet ik op mijn tentamens niet proberen.

Dan de werkdruk. Die is in bepaalde periodes zeker hoog. Daar staat voor universitair docenten en hoogleraren dan ook een mooi salaris tegenover. Daar komt bij dat er periodes in het jaar zijn – denk aan de zomermaanden – dat er een stuk minder te doen is. Of ga in de eerste week van januari eens kijken hoeveel mensen er op de universiteit aan het werk zijn. Die luxe heb je in veel andere beroepen niet. De hoge eindejaarsuitkeringen en vakantie-uitkeringen ook niet.

Bovendien, en dit moet toch echt een keer aangestipt worden, is het werketos van een hoop academici op zijn minst dubieus te noemen. Doe een rondje buiten de activistische wetenschapskringen en je hoort over legio academici die amper publiceren, weinig efficiënt kunnen werken en laks zijn in hun commissiewerk. En natuurlijk geldt dit voor lang niet iedereen, maar een iets genuanceerder beeld van de gemiddelde werkdruk op de universiteit is wel op zijn plaats. Die matig functionerende wetenschap werkt er immers ook.

Waarom je daar nooit wat over hoort? De medewerker die dit hardop zegt, wint niet meteen de populariteitsprijs. En wat betreft enquêtes die aangeven dat de werkdruk veel te hoog is: wie zullen die voornamelijk invullen? De mensen die vinden dat ze het ontzettend druk hebben of de mensen die de hele discussie kolderiek vinden?

Het meest verbazingwekkend zijn nog wel de verhalen van jonge wetenschappers, vaak in niche-gebieden, die klagen dat ze zo hard moeten werken om kans te maken op een vast contract. Er spreekt een zekere *entitlement* uit, alsof iedereen die redelijk presteert een baan in de wetenschap verdient. Er is nu eenmaal weinig ruimte, helemaal als je gespecialiseerd bent in een obscure achttiende-eeuwse filosoof die niemand meer kent. Een bouwvakker zonder werk gaat ook niet eisen dat er meer huizen gebouwd worden, omdat hij dat als goede bouwvakker nu eenmaal verdient.

Natuurlijk is er een hoop mis aan de universiteit in Nederland, maar de enige oplossing hiervoor is het aanpassen van het financieringsmodel dat grote studentenaantallen uitlokt. Tot die tijd zullen academici delen van het jaar hard moeten werken, iets waar ze zelf voor gekozen hebben en goed voor worden betaald. En ja, dan moet je regelmatig 's avonds en in het weekend overwerken. Doen advocaten, verpleegkundigen en ondernemers ook.

MARIT DE ROIJ studeerde geschiedenis en Russische studies in Leiden en volgt nu een vervolgmastert in Oxford

'Dit is onze academische plicht'

Maar de haat kan overweldigend zijn, zeggen Leidse academici

> Vervolg van de voorpagina

Lucassen: 'Veel van mijn collega's hebben echt geen zin om elke dag een lading stront over zich heen te krijgen. Zij hebben geen zin in intimidatie.'

Remco Breuker, hoogleraar Ko-reastudies (8277 volgers): 'Het ergste wat ik ooit te horen kreeg, was

ook in Leiden had gestudeerd, een klachtbrief naar de rector stuurde. Ik werd door deze persoon beticht van antisemitisme. Dat vond ik echt heel erg. Daar ben ik enorm van geschrokken.'

Rechtsfilosoof Afshin Ellian (18 duizend volgers): 'Ik krijg veel scheldpartijen te verduren, vooral van radicale moslims maar ook van

dat ik naar een Noord-Koreans concentratiekamp zou moeten. Kijk, dingen als dat ik dood moet, kan ik niet zo serieus nemen. Maar zo iets vind ik heel akelig. Het scheelt nog dat ik een man ben. Bij vrouwen escaleert het sneller.'

'Vrouw zijn en je uitspreken, dat levert al behoorlijk wat gedoe op', vertelt universitair docent migratiegeschiedenis Nadia Bouras (10 duizend volgers). 'Bij mij komt er nog een extra dimensie bij omdat ik Marokkaans-Nederlands ben. Ze halen mijn vermeende God erbij, of mijn culturele achtergrond. Dan wordt het vaak heel persoonlijk: "Als je het hier niet bevalt, dan ga je toch lekker terug naar je eigen land." Dus naast het seksisme, is er ook een racistisch element. Dat kan soms heel akelig worden. Als vrouw ben je kwetsbaar, als vrouw van kleur is dat nog een graadje erger.'

Maartje Janse, universitair docent politieke geschiedenis (1176 volgers), merkt dat haar deskundigheid vaker in twijfel wordt getrokken omdat ze vrouw is.

'Op Twitter wordt er veel "op de man" gespeeld. Bij vrouwen heeft dat een ander karakter: je deskun-

Turkse trollen. Maar ik krijg ook te maken met verholde en niet-verholde dreigementen. Op Facebook heb ik weleens een aanhanger van Erdogan gehad die mij in duizend stukjes wilde snijden. Deze man is wel vervolgd. Ik ben op Twitter bedreigd door een heel radicale moslim die bestuurskunde studeerde in Leiden. Deze Shabir Burhani, alias Maiwand al-Afghani, twitterde onder andere "moge Allah de ongeloo-

digheid wordt per definitie in twijfel getrokken. "Die titel heb je zeker bij een pak melk gekregen" of "als je ziet wat voor mensen de universiteit aanneemt, stelt het vast niets voor." Er wordt gedaan alsof je niet op de universiteit thuis hoort. De plek van vrouwen in de academische wereld wordt in onze maatschappij nog steeds in twijfel getrokken.'

Bouras: 'Wat ik het meest bedreigend vond, is dat een partner van een groot accountantskantoor, die

vigen [Ellian en islamcritica Ayaan Hirsi Ali] bestraffen en laten lijden." De rechter nam zijn dreigementen heel serieus gelukkig. De uitspraak was ontzettend van belang. Toen is mijn beveiliging die ik al had wel verscherpt. Het beveiligings-systeem is er nu nog steeds. Het is natuurlijk absurd dat dat nodig is, maar het is gewoon de realiteit.'

Op Twitter lijken doodsbereidingen wat losjes rondgegooid te worden, maar dat maakt het niet

minder intimiderend. De universiteit neemt ze serieus, zegt universiteitswoordvoerder Caroline van Overbeeke. 'Doodsdreigementen, ook via social media, zijn ernstig. Betrokkene kan ervoor kiezen om aangifte te doen en dan kan politie ook adviseren en indien nodig in actie komen en nader onderzoek doen. Hoe het verder gaat: dat gaat in goed overleg tussen medewerker,

wel blij met de discussie.'

Lucassen: 'Heel soms ga ik in op iemand die tegen me scheldt. Dan vraag ik rustig: "Wat bedoelt u eigenlijk?" Bij sommige mensen zie je dan dat ze meteen enorm veel gas terugnemen. "Zo bedoelde ik het niet", schrijven ze dan. Dan is iemand toch ineens redelijk.'

Maar is het dan nog wel de moeite waard? 'Je moet Twitter niet overla-

beveiliging en veelal ook de leiding-gevende. Soms wordt de beveiliging nog verder opgeschaald afhankelijk van de situatie.'

Dus hoe ermee om te gaan? Schouders ophalen en blokkeren? Breuker: 'Het zijn toetsenbordriders, over het algemeen. Dat geldt niet voor iedereen hoor, maar de gene die ik zie, block of negeer ik. Blocking is beautiful, muting is magic, zei Monica Lewinsky. Anders is Twitter niet leuk.'

Historicus Geerten Waling (8486 volgers) probeert soms door de trollen heen te prikken, zegt hij. 'Vind ik leuk, om hun redelijkheid te kietelen en de scherpe kantjes eraf te halen. Je moet er wel zin in hebben hoor, maar aan de andere kant van de lijn zit ook gewoon iemand, een mens, die taal gebruikt, die ik in helder Nederlands kan uitleggen wat ik vind.'

'Je ziet zelfs dat ze je soms dankbaar zijn. Agree to disagree, maar

senbordhooligans af, maar dat zou capitulatie zijn. Ik vind dat we niet alleen een beetje beschaving moeten brengen, maar ook onze weerbaarheid moeten tonen. Dat is onze academische plicht, hoe pijnlijk het soms ook is. Als goede mensen capituleren voor hufters, dan is dat het einde van onze vrijheid.'

Waling: 'Principieel geldt dat academici zichtbaar moeten zijn als het gaat om debat. En pragmatisch: voor mij is het prettig dat als ik boeken en columns schrijf mensen het op deze manier kunnen volgen, en dat ik geen nieuwsbrief hoeft te schrijven of alleen in kranten en oude media te zien ben. Nu zien

8000 mensen dit gewoon, leuke achterban. Zo onderhoud je contact met de, nou ja, fans. En met de critici. En het is een bron van nieuws.'

Janse: 'Als je Twitter ziet als een publiek forum, vind ik het belangrijk dat bepaalde geluiden ook gehoord worden. Anders krijg je een "wie zwijgt, stemt toe"-situatie. Ik merk aan sommige reacties dat het belangrijk is dat ik dingen wél zeg. Over waarom er vooral mannelijke historici in de pers zijn, terwijl er ook veel vrouwen zijn die iets weten. Ik heb in mijn twitter handle (accountnaam, red.) ook mijn doctorstitel staan. Dat was toen een actie, omdat de media die titels niet meer gebruiken. Maar voor de zichtbaarheid van vrouwen in de wetenschap is het juist belangrijk. Maar ik ga ook niet de martelaar uithangen. Net zoals met alle andere sociale media moet het niet ten koste gaan van jezelf.'

Bouras: 'De voordelen van Twitter zijn voor mij vele malen groter dan de nadelen. Je maakt makkelijk contact met interessante mensen en vooraanstaande wetenschappers. De lijstjes zijn heel kort. De haat kan overweldigend zijn, maar te-

ten aan nitwits die onzin verspreiden, zegt Ellian.

'Ik vind dat ik moet meedoen en niet achteraf moet klagen dat er onzin op Twitter staat. Als ik stop, ben ik weliswaar van die toet-

gelijktijd krijg je ook enorm veel steun vanuit de Twittergemeenschap. Dat is hartverwarmend.'

DOOR VINCENT BONGERS EN ANOUSHKA KLOOSTERMAN

Nieuws

Staking

Op 15 maart organiseren de vakbonden in het onderwijs een gezamenlijke staking. Ook WOIinActie, de beweging die protesteert tegen de hoge werkdruk en lage investeringen in het universitair onderwijs, gaat meedoen. Dit besloten de leden van de beweging afgelopen maandag.

Dit zou de eerste keer worden dat het hele onderwijs staakt: basisscholen, middelbaar onderwijs en hoger onderwijs gezamenlijk. Het doel: een extra investering van vier miljard euro, waarvan één miljard voor het hoger onderwijs. Bij de demonstratie van alleen WOIinActie afgelopen december waren enkele duizenden studenten en docenten aanwezig.

Internationals

Een derde van de niet-Europese studenten op de Universiteit Twente komt in de problemen met hun studie door psychische, sociale, of medische omstandigheden, zo meldt het Enschedese universiteitsblad *U-Today*. Deze studenten kloppen aan bij de universiteit voor uitstel van hun bindend studieadvies of financiële ondersteuning vanwege 'bijzondere omstandigheden.'

Het percentage ligt bij de niet-Europese opvallend veel hoger dan bij de rest van de studentpopulatie: van de Nederlandse en Europese eerstejaars vroeg maar 8 procent uitstel van BSA aan. De commissie die de cijfers presenteerde, noemt het hoge percentage 'onacceptabel'.

Jeanette van Rees van het landelijk overleg studentpsychologen meldt aan het Hoger Onderwijs Persbureau dat er binnenkort onderzoek start naar de psychische problemen binnen deze groep.

Singelloop

De Universiteit Leiden sponsort dit jaar alle deelnemers van de Leidse Singelloop. De *Leidsch Dagblad* Singelloop, zoals het officieel heet, is een hardloophedstrijd rond de Leidse singels. De afstand is net geen zeven kilometer en dit jaar is het op vrijdag 5 april. Deelnemers betalen vier euro, die allemaal ten goede komen aan het goede doel. De universiteit legt daar nog eens 44 cent bovenop, omdat zij dit jaar 444 jaar bestaat. Meestal zijn er zo'n vijfduizend deelnemers.

Voor de Singelloop zou het volgens het gezamenlijke persbericht de 44ste editie zijn, wat natuurlijk mooi aansluit op de verjaardag van de uni. In werkelijkheid wordt het de 67ste keer: het is de 44ste Singelloop sinds die wedstrijd een jaarlijks evenement is.

Leenboeken duurder

Het systeem om kopieën te krijgen en boeken te lenen die niet in de UB aanwezig zijn, verandert vanaf 28 januari. Het voordeel is dat er nu niet meer vooraf betaald hoeft te worden voor dit Interbibliothecair Leenverkeer (IBL). Nadeel is dat het aandeel van de kosten dat de gebruiker betaalt straks verdubbelt: van €6,50 naar dertien euro. Eerst maar even kijken of het niet goedkoper is om een tweedehandsje te kopen, dus.

Schaatsmarathon

Rechtenstudente en topschaatster Lisa van der Geest won afgelopen weekend de elfde wedstrijd van de KPN Marathon-cup. Dat is een competitie waarin meerdere marathons geschaatst worden om de uiteindelijke winnaar te bepalen. Op de Jaap Edenbaan in Amsterdam versloeg ze concurrente Ineke Dedden met een verschil van 0,001 seconde.

De komende twee weken zal Van der Geest op de Oostenrijkse Weissen-see schaatsen. Ze doet daar mee aan verschillende wedstrijden, waaronder de alternatieve Elfstedentocht en het Open Nederlands kampioenschap marathon.

Defensie snakt naar geld

'Wil je de vijand voor zijn, dan moet je investeren'

Staatssecretaris van Defensie

Barbara Visser is het zat dat soldaten moeten slapen in lekkende gebouwen. Dat bleek tijdens haar lezing in het Haagse Wijnhavengebouw van de Universiteit Leiden.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK De 'Spaanse Trappen' van het Wijnhavengebouw, de zaal pal na de ingang, zit maandagavond vol met militairen, mariniers, universitair personeel en studenten. Terwijl staatssecretaris van Defensie Barbara Visser (CDA) haar verhaal doet, klikt Hans van Baalen (VVD en lid Europees Parlement) de PowerPoint-slides door.

Het is geen geheim dat defensie hard geld nodig heeft. Dat is er alleen niet, en dat lijkt Visser te irriteren. 'Als je het al dertig jaar moet doen met beperkte middelen, moet je er niet van opkijken dat de militairen slapen op locaties waar het lekt. En ook niet dat zo'n verhaal vervolgens in de krant komt.'

Volgens Visser is er structureel

zeven miljard euro extra nodig, bovenop de tien miljard die ze nu heeft. 'Investeren doen we altijd eerst in zorg en onderwijs. En als we investeren in veiligheid, relateren we dat altijd aan dat wat zichtbaar is, zoals politie. We voelen ons relatief veilig in Nederland, en dus voelen we minder de noodzaak om geld naar defensie te sturen. In Noorwegen is dat bijvoorbeeld heel anders, maar die grenzen bovenin dan ook aan Rusland.'

Maar, zegt Visser, het gaat beter dan vlak na de crisis. 'In 2013 stond Hennis (Plasschaert, voormalig minister van Defensie, red.) nog met emmertjes in ons datacenter omdat het daar lekte. De komende twintig jaar gaan we dat helemaal vervangen. Wil je de vijand voor zijn, dan moet je daarin investeren.'

Een student wil weten wat volgens Visser de kernkwaliteit van de krijgsmacht is. 'Dat is dat we het al dertig jaar met beperkte middelen moeten doen en dat we daardoor enorm efficiënt zijn geworden. We hebben toch heel goede militairen

die in staat zijn heel veel taken tegelijk te doen. In Duitsland bijvoorbeeld heeft iedere militair zijn eigen taak en dat werkt een stuk minder efficiënt.'

'Wordt er nog geld vrijgemaakt om de vloot aan te vullen?' wil een marinier weten. 'Voorlopig niet, reageert Visser resoluut. 'Onze prioriteiten liggen nu bij de F-35, Special Forces en vuurkracht op zee. Maar in de toekomst hebben we veel meer nodig, zowel voor de marine als de land- en luchtmacht. En niet te vergeten meer munitievoorraden. Investeren in defensie is langjarig vooruitzien. Je hebt niet zomaar een fregat, en dat geldt ook voor munitie. Vanaf het moment dat ik op de bestelknop druk duurt het twee tot vijf jaar tot we munitie ontvangen.'

Een man op leeftijd wil weten wat een eventuele herverkiezing van Trump betekent voor de kansen van Nederland in de NAVO. 'Het is terecht dat Trump ons erop wijst dat we ons aan de afspraken moeten houden. We zijn al heel lang lid, maar hebben ons lidmaatschap al

een tijd niet meer betaald. We moeten ervoor zorgen dat we in onze samenwerking blijven investeren.' Maar de VS kunnen toch zonder de NAVO? 'Nee, ook de VS hebben de NAVO nodig. Er zit een heel stuk tussen de VS en Rusland, en dat is Europa. De VS willen ook veiligheid en stabiliteit.'

Niet alleen heeft defensie te dealen met financiële uitdagingen, ook het aantrekken van werknemers is een toenemend probleem. De basis in Den Helder en Leeuwarden bijvoorbeeld kunnen moeilijk aan nieuwe technici komen. Visser wil daarom meer samenwerking gaan zoeken met technische opleidingen en het bedrijfsleven. 'Al is de instroom over het geheel genomen nog goed. Waar ik me nu meer zorgen om maak, is het aantal ervaren werknemers dat vertrekt. Dat heeft twee hoofdredenen: ten eerste is er een gebrek aan loopbaanperspectief. Ten tweede werken er veel onder hun niveau, doordat militairen om de drie jaar van functie rouleren. De uitdaging is om dat te verbeteren.'

Universiteitsraad krijgt taalbuddy

De Universiteit van Amsterdam gaat vergaderingen van de centrale studentenraad simultaan in het Engels vertalen. De Leidse universiteitsraad krijgt een taalbuddy.

Eind deze maand wordt de vergadering van de centrale studentenraad van de UvA simultaan in het Engels vertaald. Dat schrijft de universiteitsite *Folia*.

Het inzetten van vertalers is nodig omdat een deel van de raadsleden geen Nederlands spreekt. Het deel van de raad dat wel Nederlands spreekt, beheerst het Engels dan weer niet voldoende om de vergaderingen in die taal te houden. Ook bij de bijeenkomsten van de centrale ondernemingsraad komt een vertaler.

'Tijdens de vergadering zit er een vertaler achter in de zaal. Die fluistert de Engelse vertaling van het gesproken woord in een microfoon, zodat de Engelssprekende deelnemers aan de vergadering via een oortje begrijpen wat er is gezegd,' legt centrale studentenraadsvoorzitter Roeland Voorbergen uit in *Folia*. Of er ook uit het Engels vertaald wordt naar het Nederlands is nog niet duidelijk.

De medezeggenschap in Leiden worstelt dit collegejaar ook al met taal. In de universiteitsraad heeft The Democratic Students Party een zetel. Die wordt ingenomen door de Noor Viktor Blichfeldt (international studies). Hij spreekt geen Nederlands, en dat zorgde tijdens een raadsvergadering al eens tot een

taalaanvaring met rector magnificus Carel Stolker, die weigerde namelijk een vraag van Blichfeldt in het Engels te beantwoorden.

Het Leidse college van bestuur heeft vervolgens het budget van de universiteitsraad met tweeduizend euro verhoogd. Universiteitsraadsvoorzitter Charlotte de Roon speurt naar een oplossing, en lijkt die te hebben gevonden.

'We zijn op zoek naar een taalbuddy,' zegt De Roon. 'Een simultaanvertaler is nogal prijzig. Want om die in te zetten heb je ook een hele technische installatie nodig. Voor tweeduizend euro kun je dan een keer zo iemand laten komen. Het gaat in Leiden ook om een lid van de universiteitsraad die vertaling nodig heeft. 'Dus we zijn op zoek

gegaan naar een andere manier om dit op te lossen. We kwamen uit op een taalbuddy. Deze buddy beheerst het Engels heel goed, maar het is niet iemand die per se vertaalcursussen heeft gevolgd, of een opleiding tot tolk heeft gehad.'

'Het is de bedoeling dat de taalbuddy eraan gaat zitten en dan gaat vertalen. Deze persoon zal niet echt elk individueel woord vertalen, zoals een simultaanvertaler wel zou doen. Maar wel de strekking weergeven van wat iedereen zegt. Op die manier kunnen we zorgen dat Viktor mee kan vergaderen. We hebben een kandidaat-buddy op het oog, maar we weten nog niet of dat doorgaat. Het is dus nog niet zeker of we voor de raadsvergadering van maandag een vertaler hebben.' **VB**

Ham off the Bone? Verschrikkelijk!

Kantinemedewerkers zijn niet blij met meat balls en veal soup

Het oprukkende Engels aan de universiteit is ook doorgedrongen tot de kantine van het Lipsius. De naambordjes bij de broodjes, soepen en snacks zijn namelijk vertaald, tot onvrede van personeel én klanten. 'We wonen toch in Nederland?'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK In de kantine van het Lipsius liggen alleen nog maar *ham cheese panini's*, *meat croquettes* en *veal soup*. De frikandel heeft nog wel zijn eigen naam behouden, al is tussen haakjes een dappere poging gedaan deze lekkernij te vertalen in *minced meat hot dog*. Een broodje beenham met honingmosterdsaus heet voortaan een *Ham off the Bone - Honey Mustard Sauce* en een gehaktbal een *meat ball*.

'Verschrikkelijk', noemt catering-medewerker Wil Zierikzee van het Universitair Facilitair Bedrijf (UFB) de Engelse bordjes in de kantine van het Lipsius. 'We krijgen er heel veel klachten over van studenten en medewerkers. "We wonen hier toch

De zogeheten 'minced meat hot dog'.

in Nederland?" hoor ik ze zeggen. Maar we krijgen ook vragen wat bepaalde producten nu eigenlijk zijn. Van de week was er iemand die wilde weten wat er in "veal soup" zit. Dan moet je ze uitleggen dat dat kalfssoep is.'

Ook haar collega Lenie Eradus vindt het niks. 'Het is bedoeld voor internationale studenten, maar we krijgen van Nederlandse studenten vaak de vraag wat iets is.' Maar ook voor de werknemers zelf is het minder praktisch, vindt Eradus. 'We krijgen wel een lijst waarop wij kunnen aflezen wat alles is, maar dat kost toch meer werk en tijd.'

Zierikzee heeft al aan haar leidinggevende laten weten het niet met de verengelsing van de naambordjes eens te zijn. 'Maar ja, zij krijgen dat ook weer van hogerhand opgelegd', vermoedt ze.

Waarom het UFB ervoor heeft gekozen alle bordjes in het Engels te vertalen, is niet duidelijk. Er was woensdag niemand bereikbaar voor een reactie.

Het oprukkende Engels is ook in de medezeggenschap een kwestie (zie pagina 4).

Happietaria weer open Voldoendes herkansen is succes

Het kan bijna weer: eten voor het goede doel. Van 4 februari tot en met 2 maart opent Happietaria Leiden haar deuren voor iedereen die voor een schappelijke prijs lekker wil eten.

Iedere twee jaar zet een afvaardiging van de vier Leidse christelijke studentenverenigingen – Gomar, NSL, Panoplia en Ichthus – zich in voor een goed doel, door een tijdelijk restaurant te openen waar iedereen welkom is te komen eten. Dit jaar gaat de volledige opbrengst naar slachtoffers van mensenhandel in Zuid-oost-Azië, vertelt PR-coördinator Johanneke Blom (22, master geschiedenis). 'Het geld gaat naar huizen die slachtoffers van mensenhandel helpen die in gevaar zijn of psychische proble-

men hebben, kinderen die scholing nodig hebben of oudere jongeren die werkervaring willen opdoen in bijvoorbeeld brood bakken, zodat zij een eigen bakkerij kunnen beginnen.'

Het gaat dan bijvoorbeeld om mannen die eerder onder valse voorwendselen naar het Midden-Oosten zijn gelokt om daar huizen te bouwen of in steengroeves te werk zijn gesteld, of vrouwen die in de huishouding of seksindustrie hebben gewerkt. 'Slavernij bestaat nog steeds en dat is een groot probleem, daarom willen we ons graag voor deze mensen inzetten', vertelt Blom.

Het Happietaria Managementteam bestaat uit zeven studenten, die allen commissieleden onder zich hebben. Zij helpen met de inkoop, het inrichten van het restaurant en

de promotie. 'In de bediening kan iedereen meedoen', zegt Blom, 'maar ook dat zijn voornamelijk studenten. Al krijgen we ook hulp van een paar vrouwen die in Nederland integreren. Alle hulp is welkom.' Het restaurant staat dit jaar in buurtcentrum Het Gebouw aan Arubapad 2 in Leiden. 'We hebben deze keer lang moeten zoeken naar een pand', vertelt Blom, 'maar de locatie is prima bereikbaar en er is een parkeergarage in de buurt.'

Sinds september is het managementteam bezig met de voorbereidingen. Wat moet er in de laatste week nog gebeuren? 'Ik heb dinsdag de posters en flyers ontvangen, dus ik kan lekker aan de gang met de promotie. Maar ook het pand moet nog worden aangekleed en een deel van

het servies en het meubilair moeten we nog ophalen van Happietaria's in andere steden', aldus Blom.

Op 1 februari wordt er een proefavond gedraaid. 'Dan volgen we het draaiboek en kijken we hoe dat gaat. Ook kunnen de gasten tips en feedback geven. Het wordt een soort generale repetitie.' Op maandag 4 februari opent partijleider van de ChristenUnie Gert-Jan Segers het restaurant officieel.

Iedere avond zijn er twee shifts: de eerste van 17 tot 19 uur en de tweede van 19.30 tot 21.30 uur. Per shift kunnen er honderd mensen komen eten. 'Twee jaar geleden liep het heel lekker, toen is 60.000 euro opgehaald. Het is moeilijk in te schatten hoe het loopt, maar we streven dit jaar naar een opbrengst van 30.000 euro.' **SVL**

De pilot om maximaal drie voldoende te herkansen tijdens de bachelor aan de faculteit Geesteswetenschappen is succesvol, vinden de faculteitsraad en het faculteitsbestuur. En dus blijft deze mogelijkheid naar alle waarschijnlijkheid bestaan.

Voordat de pilot in het collegejaar 2016-2017 van start ging, had het faculteitsbestuur wel een bezwaar: gevreesd werd voor een toenemende werkdruk voor docenten.

Nu de pilot twee jaar heeft gedraaid, heeft het bestuur geen noemenswaardige klachten van docenten ontvangen dat de mogelijkheid tot het herkansen van voldoende daadwerkelijk meer werkdruk heeft veroorzaakt.

Ook heeft het geen meetbare invloed op het bachelorrendement, omdat het aantal studenten dat van de herkansingen gebruik heeft gemaakt daarvoor te klein is: in totaal hebben 460 studenten van de regulering gebruikgemaakt.

Veruit de meesten (404) hebben slechts één tentamen herkanst, 47 studenten herkansten er twee en negen studenten hebben alle drie de mogelijkheden benut.

Wel is het faculteitsbestuur van mening dat het laatste cijfer moet tellen, en niet het hoogste cijfer zoals nu het geval is.

Het argument daarvoor is dat de student dan een 'reële afweging' maakt om op een serieuze manier het tentamen aan te gaan en daarmee te voorkomen dat het gezien wordt als "gewoon een mogelijkheid", schrijft het bestuur.

De studentgeleding en een deel van de personeelsgeleding van de faculteitsraad ziet veel liever dat het hoogste cijfer blijft tellen, laat raadslid Jan Sleutels desgevraagd weten. In het voorjaar wordt erover gestemd. **SVL**

'Schaf asociaal leenstelsel af'

De SP en DENK deden vorige week in de Tweede Kamer een poging om het sociaal leenstelsel af te schaffen. De toegankelijk van het hoger onderwijs zou door het stelsel namelijk in het geding zijn. Minister Van Engelshoven van Onderwijs gaf echter geen krimp.

Het debat in de Kamer spitste zich toe op cijfers van de internationale economische samenwerkingsorganisatie OESO.

Deze organisatie publiceerde afgelopen september een rapport waaruit blijkt dat in Nederland kinderen van ouders met een laag inkomen, minder vaak gaan studeren. Kinderen met ouders die geen hoger onderwijs hebben gevolgd, starten ook minder vaak een studie. Dat geldt ook voor kinderen met een migratieachtergrond.

Volgens Peter Kwint van de SP maakt het leenstelsel deze pro-

blemen alleen maar groter. 'Als je opgroeit in een gezin waarin je de ontwrichtende werking ziet van het jezelf in de schulden steken, ben je op 17- of 18-jarige leeftijd ook wat minder snel geneigd om zelf schulden aan te gaan. Neemt het kabinet dit jongeren kwalijk? Of snappen ze het eigenlijk ook wel?'

Kwint: 'Ik weet wat het kabinet tot nu toe doet, en dat is de rente verhogen, zodat schulden nog verder toenemen. Dat is toch totaal tegengesteld aan het stimuleren van gelijke kansen voor iedereen?'

'Schaf het asociale leenstelsel af, omdat onderzoeken laten zien dat mensen die weinig geld hebben, minder vaak gaan studeren', vond Farid Azarkan van DENK.

Minister Van Engelshoven erkende al eerder in een Kamerbrief dat er inderdaad 'sprake van kansongelijkheid is bij alle landen die door de OESO' zijn onderzocht. Maar, voegde

ze daar aan toe. 'De kansongelijkheid in Nederland in internationaal perspectief niet opvallend groot is.'

Donderdag in de Kamer pakte de minister er een ander onderzoek bij: De Monitor Beleidsmaatregelen. Dat rapport laat volgens de minister zien dat het eigenlijk best goed gaat met de toegankelijkheid.

'Het totale aantal studenten met een migratieachtergrond dat doorstroomt naar het hoger onderwijs, is in het studiejaar 2016/2017 toegenomen met zes procent', aldus Van Engelshoven. 'Dus daar zien we in de cijfers niet terug dat de invoering van het sociaal leenstelsel een rol zou spelen bij de instroom.'

Ze voegde daar aan toe dat 'er groepen zijn die een grotere aversie hebben tegen het lenen, bijvoorbeeld ook de "eerstegeneratiestudenten", maar dat heeft geen invloed op hun beslissing om toch te gaan studeren.' **VB**

Studentenprotest tegen het leenstelsel op het Malieveld in Den Haag, 2014. Foto Taco van der Eb

Achtergrond

Blinde vlekken in de regenboog

De moeilijke vervolgstap van diversiteit naar inclusiviteit

Organisaties willen de werkvloer best diverser en inclusiever te maken, maar slagen daar vaak niet in. Waarom niet? Op het symposium 'Blindspots in Diversity Management' zocht bijzonder hoogleraar Jojanneke van der Toorn naar het antwoord.

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Commerciële bedrijven, lokale overheden, universiteiten en banken: ze zijn allemaal bezig hun werkvloer diverser te maken, maar weten niet goed hoe. Jammer, want uit sociaalpsychologisch onderzoek blijkt dat een diverse en 'inclusieve' werkvloer bijdraagt aan de flexibiliteit, productiviteit en creativiteit van de werknemers. Tenminste, als het beleid goed is, want anders kan juist het omgekeerde gebeuren.

'Het uitsluitend divers maken van je werkvloer leidt niet automatisch tot positieve effecten', zegt Jojanneke van der Toorn. Ze is bijzonder hoogleraar inclusie van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender werknemers op het werk. 'Het kan ook leiden tot groepsvorming, waarbij conflicten tussen de verschillende groepen kunnen ontstaan.'

Hoe divers een werkvloer is (geslacht, religieuze overtuiging, etnische achtergrond, seksuele voorkeur, genderidentiteit, mentale of fysieke beperking, etc), is telbaar. Door middel van bijvoorbeeld anonieme sollicitatieprocedures en netwerkbijsluitingen proberen werkgevers de diversiteit te

vergroten, weet universitair docent sociale en organisatiepsychologie Wiebren Jansen van de Universiteit Utrecht. Op zich goede ideeën, vindt hij, maar daarmee wordt de cultuur nog niet inclusief.

'Deze interventies zijn er niet op gericht de minderheidsgroepen het gevoel te geven dat zij onderdeel zijn van de organisatie. En tegelijkertijd kunnen maatregelen met een focus op specifieke minderheidsgroepen onbedoeld een gevoel van uitsluiting aanwakken onder werknemers van een meerderheidsgroep.'

Daarom is een vervolgstap nodig, en dat is een stuk ingewikkelder: is er ruimte voor verschillende perspectieven, voelt iedereen zich onderdeel van de werkvloer en krijgt alle werknemers evenveel ruimte om hun visies te delen? Daar gaat het vaak mis, zegt Van der Toorn. 'Een van de zogenoemde *blind spots* van organisaties is dat ze zich teveel focussen op diversiteit en niet op inclusiviteit. Het verhogen van de diversiteit is een belangrijk doel, maar zonder inclusiviteit zullen er minder positieve effecten optreden.'

Daarnaast signaleert ze dat bedrijven in hun beleid vooral aandacht besteden aan de meer zichtbare verschillen tussen mensen, zoals huidskleur en geslacht. Onzichtbare kenmerken, zoals seksuele voorkeur en religieuze achtergrond, krijgen nog veel te weinig aandacht. Terwijl juist die verschillen een meerwaarde kunnen hebben, legt Jansen uit. 'De verschillende achtergronden, voorkeuren, waarden en ervaringen

die mensen hebben op basis van hun culturele tradities zorgen voor meer creativiteit, vernieuwing en een betere prestatie. Die verschillen zorgen ervoor dat mensen andere gezichtspunten innemen, tot nieuwe ideeën komen of in staat zijn bredere groepen klanten aan te spreken.'

Dat dit in de praktijk vaak niet gebeurt, heeft volgens Van der Toorn een aanwijsbare reden: de wetenschappelijke kennis die leidt tot een succesvolle inclusieve werkvloer, is bij de werkgever vaak niet bekend. 'Organisaties beginnen vaak maar ergens. Dat doen ze vanuit goede intenties en gezond verstand, maar vaak zijn die manieren niet effectief.'

Sterker nog, verkeerd beleid kan zelfs schade toebrengen, blijkt uit onderzoek van Cheryl Kaiser, hoofdspreker van het symposium. 'Stel dat een universiteit een prijs wint voor haar diversiteitsbeleid. Als er dan toch werknemers zijn die zich niet op de werkvloer betrokken voelen, zullen zij daar minder snel melding van maken, of de anderen zullen de klachten minder serieus nemen. Ze hebben immers een prijs gewonnen. Door zo'n prijs kan de aandacht voor het beleid verslappen.'

Kortom: het beleid moet structureel en systematisch aanwezig zijn wil het effect hebben.

Van der Toorn: 'Het is heel moeilijk te realiseren en lukt niet van de ene op de andere dag. Neem de Universiteit Leiden. Die hecht veel waarde aan diversiteitsbeleid, maar we zien het nog niet duidelijk terug op de werkvloer. Ook deze univer-

siteit heeft die blinde vlekken.'

Jansen: 'Een veelvoorkomend probleem is dat men zich niet realiseert hoezeer de organisatie vaak is ingericht op de "witte heteroman", die in de meerderheid is. Medewerkers en leidinggevenden kunnen zich dan moeilijk voorstellen hoe mensen die niet in het plaatje passen hierdoor kunnen worden belemmerd. Pogingen om het werk aantrekkelijker te maken voor ondervertegenwoordigde groepen zoals vrouwen, etnische minderheden en arbeidsbeperkten, lijken dan oneerlijk en een vorm van voortrekken. Zittende werknemers vragen zich af waarom er speciale regelingen worden getroffen voor deze mensen. Zo ontstaat er gemakkelijk weerstand tegen maatregelen die als doel hebben diversiteit te bevorderen.' Daarnaast blijkt uit onderzoek dat de ondervertegenwoordigde groepen de voorzieningen die bedrijven voor hen in het leven hebben geroepen, vaak niet eens gebruiken. Jansen: 'Liever proberen ze aan de "gewone" eisen te voldoen. Het gevolg van al deze knelpunten is dat jarenlange, kostbare inspanningen vaak tot weinig resultaten leiden en het diversiteitsbeleid wordt teruggedraaid.'

Overigens zijn het niet alleen meerderheidsgroepen die blinde vlekken hebben, legt Van der Toorn uit. 'Cv's van mannen worden bijvoorbeeld beter beoordeeld door zowel mannen als vrouwen. Het idee dat mannen beter zijn, wordt ook door vrouwen geïnternaliseerd. Minderheidsgroepen, zoals vrouwen in hoge posities, werken zo mee aan hun eigen ongelijkheid.'

Een ander voorbeeld is zogenoemd 'queen bee'-gedrag: vrouwen op de werkvloer die nog strenger zijn voor andere vrouwen dan mannen voor vrouwen zijn. 'Dit zijn vaak vrouwen die in masculine organisaties werken of hebben gewerkt en zelf discriminatie hebben ervaren', legt Van der Toorn uit. 'We moeten ons ervan bewust zijn hoe de omgeving onze attitudes beïnvloedt en ervoor zorgen dat die bias uit ons systeem gaat.'

Maar hoe? 'Een eerste stap is om de wetenschap beter aan te laten sluiten op de praktijk', zegt Van der Toorn. 'Daar maak ik me met mijn collega's hard voor door met onze kennis in de media te verschijnen, toegankelijke stukken te schrijven en voor beleidsmakers bijeenkomsten te organiseren waarop we onze wetenschappelijke kennis delen.'

Daarnaast heeft Van der Toorn met onder meer Jansen en universiteitshoogleraar Naomi Ellemers van de Universiteit Utrecht de Nederlandse Inclusiviteitsmonitor ontwikkeld, die bij bedrijven in kaart brengt of het beleid volgens maatschappelijke maatstaven effectief is ingericht. Onderdeel van de monitor is een vragenlijst voor medewerkers, die meet hoe inclusief de organisatiecultuur is. 'De monitor is ontwikkeld op basis van tientallen wetenschappelijke onderzoeken en zijn op wetenschappelijke wijze gevalideerd', vertelt Jansen. 'Ons doel is dat uiteindelijk alle organisaties in Nederland zich laten monitoren', vertelt Van der Toorn. 'De Universiteit Leiden heeft al de intentie uitgesproken mee te doen.'

Academische Agenda

Prof.dr. J.M. Ubink zal op vrijdag 25 januari een oratie houden bij benoeming tot hoogleraar bij de faculteit Rechtsgeleerdheid met als leeropdracht Recht, Bestuur en Ontwikkeling. De titel van de oratie is 'Legal Pluralism, Capital and Democracy'.

Mw. B. Veselka hoopt op dinsdag 29 januari om 10.00 uur te promoveren tot doctor in de Archeologie. De titel van het proefschrift is 'D-lightful Sunshine Disrupted: Vitamin D deficiency as a method for the reconstruction of changes in sociocultural practices due to industrialisation in 17th - 19th century Netherlands'. Promotor is prof. dr. M.L.P. Hoogland.

Dhr. R.J.W. van Eijk hoopt op dinsdag 29 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Rechtsgeleerdheid. De titel van het proefschrift is 'Web Privacy Measurement in Real-Time Bidding Systems, A Graph-Based Approach to RTB system classification'. Promotor is prof. dr. H.J. van den Herik.

Mw. B. Ünlü hoopt op dinsdag 29 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in

de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Interplay between cancer and thrombosis; identification of key factors'. Promotor is prof. dr. H.H. Versteeg.

Dhr. A.R. Snijder hoopt op dinsdag 29 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The deliverance of open access books'. Promotoren zijn prof. dr. P.F. Wouters en prof. dr. F.J.M. Huysmans (UvA).

Dhr. G.M.W. Acda hoopt op woensdag 30 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Sociale Wetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Op de deining van de wetenschap'. Promotor is prof. dr. H.J. den Heijer.

Dhr. L.F. van der Velden hoopt op woensdag 30 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geesteswetenschappen. De titel van het proefschrift is 'Deconstructing meaning'. Promotor is Prof. dr. T. van Haften.

Dhr. T.R. Schlemper hoopt op woensdag 30 januari om 16.15 uur te promoveren tot

doctor in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. De titel van het proefschrift is 'The rhizomicrobiome of Sorghum'. Promotoren zijn prof. dr. H. van Veen en prof. dr. J. Raaijmakers.

Mw. L.R. Hoving hoopt op donderdag 31 januari om 11.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Food for microbes'. Promotor is prof. dr. K. Willems van Dijk.

Dhr. X. Zhang hoopt op donderdag 31 januari om 13.45 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Expanding the capabilities of Arterial Spin Labeling MRI'. Promotor is prof. dr. A. Webb.

Dhr. R.C.M. de Jong hoopt op donderdag 31 januari om 15.00 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'The role of inflammation in cardiac and vascular remodelling'. Promotoren zijn prof. dr. P.H.A. Quax en prof. dr. J.W. Jukema.

Mw. V.P. Kamphuis hoopt op donderdag 31 januari om 16.15 uur te promoveren tot doctor in de Geneeskunde. De titel van het proefschrift is 'Multidimensional evaluation of cardiac hemodynamics and electrophysiology in patients with congenital and acquired heart disease'. Promotoren zijn prof. dr. N.A. Blom en prof. dr. W.A. Helbing (Erasmus MC).

De dode hoek van klimaatmodellen

nu in de boekhandel

klimaat-gaat-voor.nl

Maretjes

De prijs voor een Maretje bedraagt €9,- per 30 woorden, opgegeven via redactie@mare.leidenuniv.nl uiterlijk t/m maandag 16.00 uur. Maretjes aangeboden voor commerciële doeleinden worden niet geplaatst, evenmin als Maretjes waarin zaken worden aangeboden die de waarde van 4.500 euro te boven gaan.

Doe meer met je kennis! Vrijwilligers gezocht voor één uur per week **bijles en huiswerkbegeleiding** op verschillende locaties of bij de leerling thuis. **Leiden-Noord**, 23 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4 t/m 8, waarvan 7 met vergoeding van 5 tot 10 euro. **Voortgezet onderwijs**: *Nederlands, 3havo. *Engels, 4havo. *Engels, brugklas anderstaligen. *Nederlands, 3havo. Nederlands, 2hbo, onderzoeksverslagen maken. *Engels, brugklas mavo-havo. *Nederlands, 2vmb. *Engels, 3havo. *Frans, brugklas mavo-havo. *Engels, 5 havo. **Leiden-Zuid**, 4 leerlingen **basisonderwijs**, groep 4t/8. OnderwijswinkelDriftstraat

77, ma, wo en do 15-17u. Tel. 071-5214256. E-mail: hdekoomen@owwleiden.nl.

Burnout. Studiessessie. **Faalangst**. Sla-peloosheid. **Concentratieproblemen**. **Ervaren studentenbegeleider** heeft weer plaats vrij. Ook voor PGB begeleiding. Informatie: Jan C. Visser 0644440634 info@onderwijsbovenwijs.nl

Holistische wetenschap Maandag 28 januari, 19.30 uur. Locatie: Sijthoff Doezstraat 1b, Leiden. www.blavatskyhouse.org

Maretjes-extra zijn bedoeld voor semi-commerciële instanties. De prijs voor en Maretje-extra is €23,- incl. BTW voor elke vijfendertig woorden. U kunt deze advertenties uiterlijk op de vrijdag vóór het verschijnen van Mare opgeven bij Bureau van Vliet B.V., postbus 20, 2040 AA Zandvoort, telefoon 023-571 47 45. E-mail: Zandvoort@bureauvanvliet.com

Doordat hun hersencellen sterven, verliezen van Huntington-patiënten zowel geestelijke vermogens als controle over de spieren.

Foute genen laten zwijgen

Voorzichtige hoop voor patiënten met ziekte van Huntington

Biochemisch kunst-en-vliegwerk moet gaan voorkomen dat Huntington-patiënten het stofje aanmaken dat hen uiteindelijk doodt. De eerste proeven met mensen zijn al begonnen.

DOOR BART BRAUN De ziekte van Huntington is een tijdbom in je DNA. Als je drager bent van het verkeerde gen, zul je er ooit – genetici kunnen zelfs vrij aardig aangeven wannéer precies – aan ten onder gaan. Hersencellen gaan dood, en daarmee verliest de patiënt zowel geestelijke vermogens als controle over de spieren. Uiteindelijk is het niet eens zozeer de ziekte zelf die doodt; patiënten sterven aan verslikking, ongelukkig vallen, longontstekingen of hartfalen. Ook zelfmoord komt relatief vaak voor; de ziekte is namelijk ongeneeslijk. Tenminste: vooralsnog.

'Er bestaan al middelen die de symptomen helpen verminderen, maar er zijn nu ook meerdere farmaceutische bedrijven die werken aan een behandeling die de ziekte zelf aan moet pakken', vat Jana Miniariková de situatie samen. De moleculair biologe deed onderzoek bij het Amsterdamse genterapiebedrijf UniQure, waarop zij donderdag hoopt te promoveren.

Alle bedrijven die Huntington willen behandelen, proberen op de een of andere manier het mechanisme achter die ziekte remmen. Dat mechanisme is in wezen heel simpel. Er is één gen waarmee iets mis is. Dat stukje DNA wordt vertaald naar een RNA-molecuul, en met behulp van die RNA-code bouwt de cel een eiwit. Dat eiwit heet huntingtine, en de dragers van het Huntington-gen maken een foute versie van dat eiwit aan. Die foute eiwitten vouwen niet

zo netjes op als de gezonde versie, en klonteren samen. Er zijn manieren om dit soort misbaksels op te ruimen, maar die werken hier niet snel genoeg. Wat die klontjes vervolgens precies doen is onduidelijk, maar het eindresultaat is dat niet: Huntington-patiënten vergiftigen zichzelf, langzaam maar zeker.

'Het doel van UniQure is een eenmalige behandeling die de hoeveelheid foute huntingtine in de hersenen verlaagt, door die productie te remmen', vertelt Miniariková.

De methode brengt een klein stukje RNA in de cel, dat bindt aan het RNA dat van het huntingtine-gen wordt afgeschreven. Dat zorgt er vervolgens voor dat het grotere huntingtine-RNA in stukken wordt geknipt. Cellen gebruiken zelf ook zulke micro-RNA *gene silencing* als een van de mechanismen die te bepalen welke genen er nou echt eiwit mogen opleveren. Deze aanpak maakt daar gebruik van, en wijst als het ware een tuinman op het onkruid in de tuin als het nog aan het ontkiemen is.

Volgende probleem: hoe krijg je die micro-RNA's in de cellen? Het menselijk lichaam in het algemeen en de hersenen in het bijzonder zijn voorzien van een hele serie fysieke en biochemische barrières die dit juist moeten voorkomen. Wat je eigenlijk nodig hebt is een soort superklein machientje dat een cel kan binnendringen, en dan daar ervoor kan zorgen dat de cel zelf de micro-RNA's gaat maken.

Dat bestaat. Het heet: virus. UniQure gebruikt een onschuldige virusvariant die AAV heet, en die wel vaker wordt gebruikt om iets bij cellen naar binnen te krijgen.

Dus dit is het plan: een arts injecteert virussen in het centrale zenuwstelsel, die verspreiden zich over de

cellen en remmen de productie van huntingtine, het lichaam ruimt de al bestaande huntingtine-klontjes op, en de patiënt krijgt minder Huntington-klachten.

Dat is het soort plan waarmee de overheid je niet eens in de buurt van een patiënt laat komen. Niet zonder dat je jaren werk hebt verricht om in elk geval aannemelijk te

'Het veld opent zich voor behandelingen die zich op de oorzaak richten'

maken dat het zou kunnen werken. Je begint met proeven in celkweken, en als blijkt dat het daar werkt, ga je met proefdieren aan de slag. Miniariková deed proeven met speciale muizen en ratten die het foute huntingtine-eiwit aanmaken, en de resultaten waren positief genoeg voor verder onderzoek: na behandeling zitten er minder klontjes in de ratenhersenen. 'De aanpak is werkzaam, en vooralsnog zien we geen negatieve effecten', vat de Slowaakse haar onderzoek samen.

Dat is eigenlijk wel opmerkelijk. Verreweg de meeste Huntington-patiënten hebben een gezonde en een foute variant van het huntingtine-gen: eentje van elke ouder. De micro-RNA's blokkeren beide versies. Huntingtine speelt verschillende rollen in het lichaam, en als je het gen gewoon weghaalt bij muizen sterven ze nog voor de geboorte. Kan je dat ongestraft blokkeren? 'Als je het gen remt bij volwassen apen, muizen of schapen, zie je geen problemen. Bij muizen gaat de spierbe-

heersing erop vooruit. Blijkbaar is het eiwit vooral belangrijk tijdens de ontwikkeling. 'We blokkeren het gen ook niet volledig, we zorgen alleen voor een veel lagere expressie', vult Miniariková aan.

Mede op basis van haar resultaten heeft UniQure verdere proeven gedaan. Het bedrijf is nu bezig met het voorbereiden van een eerste proef bij mensen; die zou dit jaar moeten beginnen.

Even voor de duidelijkheid: 'beginnen met testen in mensen' betekent niet dat bij Huntington-patiënten nu al de vlag uit kan. De zogeheten klinische trials bestaan uit drie fasen, waarbij fase 1 eigenlijk uitsluitend is bedoeld om te kijken of een behandeling überhaupt veilig genoeg is om in verdere fasen te kunnen onderzoeken of het werkt. In elke fase valt een groot gedeelte van de onderzochte stoffen af. Elk medicijn dat de afgelopen decennia op de markt is gekomen was de winnaar in een slopende afvalrace waarin gemiddeld zo'n 94 van alle honderd deelnemers zijn afgewezen. Of datzelfde slagingspercentage ook geldt voor nieuwe trucs als micro-RNA-lancerende virussen, valt nu nog niet te zeggen; ze zijn nog te nieuw.

Aan de andere kant: zelfs als deze UniQure-aanpak het niet haalt, zijn er ook nog concurrenten aan het werk. Miniariková: 'Het veld is zich nu echt aan het openen voor behandelingen die zich op de oorzaak richten. Bij Huntington weten we precies wat die oorzaak is, dat maakt het vinden van een oplossing een stuk gemakkelijker.'

Jana Miniariková, MicroRNA-based gene therapy for Huntington's disease: Silencing the villain
Promotie is 24 januari

Wijnpijn

Als je wel eens een migraine-aanval hebt gehad, doe je voortaan je stinkende best om de hoeveelheid migraine in je leven zo klein mogelijk te houden. Dat heb je niet helemaal in de hand, omdat het deels wordt bepaald door dingen waar je geen vat op hebt, zoals je genetica en hormonale cyclus. Reden te meer om voorzichtig te zijn met de dingen waar je wel controle op hebt.

Alcohol, bijvoorbeeld. Veel migraine-patiënten menen dat ze hun hoofdpijn krijgen van alcohol, en dan vooral van rode wijn.

Dat blijkt andermaal uit een artikel in het *European Journal of Neurology*, van Leidse neurologen. Het Leids Universitair Medisch Centrum doet vrij veel onderzoek naar migraine, en heeft als onderdeel daarvan een grote databank met migrainepatiënten. De onderzoekers ondervroegen 2197 deelnemers over alcohol als trigger van migraine-aanvalen. Meer dan vijfendertig procent van de ondervraagden beschouwt alcohol als zodanig, en dan vooral rode wijn. De gevolgen van wodka vallen juist mee, migrainegewijs dan. Overigens krijgt slechts één op de twaalf patiënten echt iedere keer dat ze aan de rode wijn gaan een aanval.

Niet verrassend in dit licht is dat een kwart van alle migraine-patiënten in het geheel geen alcohol drinkt. Tien procent van de ondervraagden had het zelfs nog nooit gedaan, omdat ze begrepen hadden dat ze dan misschien een aanval zouden krijgen. Over de vraag of rode wijn nou echt zo slecht is, en waarom dat dan zo zou zijn, doen de onderzoekers geen uitspraak.

Lugdunomycine

In scheikundeblad *Angewandte Chemie* beschrijven Leidse antibiotica-onderzoekers een nieuw ontdekte stof, aangemaakt door een bepaalde variant van de bacterie *Streptomyces*. Het stofje is een zogeheten angucycline, een stof die *Streptomyces* aanmaakt om andere bacteriën te doden. Ze hebben het stofje in kwestie Lugdunomycine genoemd: 'Lugduno' van de Latijnse naam voor Leiden, en '-mycine' is een achtervoegsel voor antibiotica uit de natuur. Het spul werkt ook echt antibacterieel, maar niet heel universeel. Bij een eerste proefje met twee soorten bacteriën liet lugdunomycine er eentje ontgemoed.

Vetactivatie

Mensen hebben bruin vetweefsel. Het is bruin omdat het zo vol zit met zogeheten mitochondriën, de energie-fabriekjes van cellen. Daarmee kan je bruine vet heel veel warmte produceren zonder dat je hoeft te rillen.

Warmte produceren kost energie, je lichaam slaat energie op als vet, en de meeste mensen hebben daar teveel van. Als je je bruine vet dus op een of andere manier aan zou kunnen slingeren, zou dat je gewone 'witte' vet misschien wel opstoken. Dat kan ook: bruin vet wordt geactiveerd door kou. Maar ja, kou is duur, en koud.

In *Advances in Nutrition* schrijft een groep Spaanse onderzoekers, waaronder LUMC-promovendus Borja Martinez-Tellez, een overzichtsartikel over verschillende stoffen die ook zouden kunnen werken. Van de brandende stof uit chilipepers, bepaalde verbindingen uit groene thee en de werkzame stof uit zeedruif (efedrine) bestaan er vermoedens dat ze op deze manier werkzaam zijn, en zelfs onderzoekjes die dat ook suggereren. Maar als je die dan kritisch tegen het licht houdt, zoals hier, dan blijkt de proefopzet vaak niet goed, het aantal deelnemers te laag blijft er weinig anders over dan de conclusie dat 'het huidige bewijsniveau een definitieve conclusie uitsluit.'

Werk- student fiscaal

Een fiscale bijbaan bij het meest klantvriendelijke accountantskantoor van Nederland? Ons kantoor te Aalsmeer zoekt een student fiscale economie of fiscaal recht die praktijkervaring op wilt doen tijdens zijn of haar meewerkstage.

Wat we verwachten is een tomeloze inzet. Wij bieden op onze beurt een mensgerichte, betrokken organisatie met goede begeleiding. Je zal zowel fiscale adviezen als aangiften inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting voorbereiden. Daarnaast stel je leningsovereenkomsten, VOF-aktes en notulen van aandeelhouders op.

Dus ben jij een WO-student fiscale economie of fiscaal recht en nieuwsgierig geworden? Neem dan contact op met Greta Norde via 088-2531114 of gnorde@alfa.nl

Alfa Accountants en Adviseurs
Witteweg 3
1431 GZ Aalsmeer

088 2531100
gnorde@alfa.nl

www.alfa.nl

PROGRAMMA STUDIUM GENERALE Leiden en Den Haag www.universiteitleiden.nl/studium-generale

Studium Generale organiseert brede activiteiten voor studenten, medewerkers, alumni en andere geïnteresseerden die graag over de grenzen van hun vakgebied heen kijken. Voor een uitgebreid programma zie: www.universiteitleiden.nl/studium-generale. Voor een papieren programmaboekje mail uw postadres naar studiumgenerale@sea.leidenuniv.nl

WETENSCHAPSAVOND: LEIDEN LOVES SCIENCE

DO|14|02

18.30 – 22.00 uur

Rijksmuseum voor Oudheden,
Rapenburg 28, Leiden

NB: Het programma is deels in het Engels, deels in het Nederlands. Hou onze website in de gaten voor updates: www.universiteit.leiden.nl/studium-generale

Deze wetenschapsavond is een co-productie van Studium Generale, Leiden, Stad van Ontdekkingen, en Universiteit Leiden 444, met medewerking van LUMC, Leiden Kennisstad, Science meets Business, Leiden Science Café, Lorentz Center en anderen.

SERIE: OPERA – ONTWIKKELINGEN EN HOOGTEPUNTEN UIT 500 JAAR

TIJD EN PLAATS

19.30-22.00 uur. Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringplaats 1, Leiden

MA|28|01

Het begin
Opera seria en opera buffa

MA|4|02

Belcanto
Centraal-Europa

MA|18|02

Wagner
Frankrijk

MA|25|02

Twintigste eeuw
Opera nu

SERIE: VERTROUW MIJ! MANIPULATIES VAN IMAGO

TIJD EN PLAATS

19.30-22.00 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringplaats 1, Leiden

DI|5|02

Gezag aan het Binnenhof
NA DE PAUZE
Het paradoxale ethos van Thierry Baudet

DI|12|02

Hoe kleding spreekt nog voor je iets zegt
NA DE PAUZE
Ethos en het portret in de Gouden Eeuw

DI|19|02

Terug naar de werkplaats!
NA DE PAUZE
De onbetrouwbare verteller: verhalen in
de Odyssee

DI|26|02

Het ethos van de vlogger
NA DE PAUZE
Karaktermoord. Over ethos in de wereld van
de literatuur

SERIE: CYBER SECURITY ONZE VEILIGHEID ONLINE

TIJD EN PLAATS

19.30-21.00 uur
Zaal 2.02, Wijnhaven, Turfmarkt 99, Den Haag

DI|5|02

Cyberspace: het nieuwe Wilde Westen?

DI|12|02

Kritiek verbonden: Cybersecurity en de staat

DI|19|02

Grenzen aan grenzen: Cybersecurity en de
internationale orde

SERIE: GLOBAL CHALLENGES

TIME AND VENUE

7:00 pm-8:30 pm
Auditorium, Leiden University College, Anna van
Buerenplein 301, The Hague
Voertaal Engels/in English
Limited seats available – please register in advance
through our website!

THU|7|02

The Global Challenge of Antimicrobial Re-
sistance

WED|6|03

Topic to be announced

SERIE: IN DE COLLEGE BANK BIJ PROF. CLEVERINGA MODERNE LESSEN

TIJD EN PLAATS

19.30-21.00 uur
Zaal 019, Lipsiusgebouw,
Cleveringplaats 1, Leiden

DI|5|03

Waar kwam de moed vandaan om op te staan?
Is de levenshouding van professor Cleveringa
ouderwets geworden?

DI|12|03

Mensenhandel in Nederland

DI|19|03

Antisemitisme na de Tweede Wereldoorlog

DI|26|03

De afgrond laten spreken

SERIE: HUMAN PERSPECTIVES

TIME AND VENUE

7:30 pm-9:00 pm
Room 019, Lipsius Building,
Cleveringplaats 1, Leiden

THU|14|03

Universality without uniformity: Early childhood
parenting across the globe

SERIE: HUTSPOT

DO|31|01

Leids Europafestival: Boerhaave als
leermeester van Europa
Rijksmuseum Boerhaave, Lange Sint Agnieten-
straat 10, 2312 WC Leiden

19.00 uur inloop

19.30 – 21.30 uur

Gratis. Aanmelding verplicht www.rijksmuseum-boerhaave.nl/europafestival

Deze opening komt tot stand in samenwerking met Europa Instituut, Gemeente Leiden en Rijksmuseum Boerhaave

MA|11|02

'Overwin' door NSO 2019
Voorafgaand aan het concert organiseert Studium
Generale een inleiding op het concert door
Leo Samama.

19.00 uur Inleiding op het concert

door Leo Samama (gratis)
Lipsiusgebouw, Zaal 019,
Cleveringplaats 1, Leiden

20.15 uur Concert NSO 2019

Stadsgehoorzaal,
Breedstraat 60, 2311 CS Leiden
Voor het programma en het kopen van kaarten
ga naar: www.nso.nl

WO|6|03

De eerste reis van James Cook
19.30 – 21.00 uur
Lipsiusgebouw, Zaal 019,
Cleveringplaats 1, Leiden

WO|13|03

Pelgrim: leven en reizen van Christiaan
Snouck Hurgronje
19.30 – 21.00 uur
Lipsiusgebouw, Zaal 019,
Cleveringplaats 1, Leiden

WO|27|03

De Kaäba van Katwijk: over de
zeespiegelgeschiedenis van de mens
19.30 – 21.00 uur
Lipsiusgebouw, Zaal 019,
Cleveringplaats 1, Leiden

Een spinnenweb van clicks

Hoe de achterkant van het internet ons in de gaten houdt

Beurshandelaren in actie, in de jaren tachtig van de vorige eeuw. Tegenwoordig verhandelen bedrijven in tienden van een seconde informatie over internetgebruikers. 'Bieders kunnen vervolgens aanbiedingen doen: dat zijn die reclames die steeds weer over jouw scherm flitsen.'

Iedereen kent de advertenties die je online blijven achtervolgen. Promovendus en privacywaakhond Robbert van Eijk onderzocht het achterliggende mechanisme. 'Onbespied zijn is een grondrecht.'

DOOR VINCENT BONGERS Ik zoek een nieuwe fiets en bekijk het aanbod op internet. Eén korte blik op fietswinkel.nl heeft gigantische gevolgen. Sindsdien word ik achtervolgd door advertenties voor robuuste stadsfietsen en veelzijdige mountainbikes - of het nu op een obscuur Brits muziekblog is, of een krantensite. Het bombardement houdt weken aan.

Dat is het gevolg van razendsnelle online veilingen, vertelt promovendus Robbert van Eijk, die senior inspecteur is bij de Autoriteit Persoonsgegevens in Den Haag. Dat is het bestuursorgaan dat toezicht houdt op het verwerken van persoonsgegevens. Van Eijk hoopt op 29 januari te promoveren op een onderzoek naar de netwerken die informatie uitwisselen om producten en advertenties op het internet te verkopen. De werkwijzen van deze netwerken kunnen botsen met grondrechten als privacy.

Desgevraagd stelt Van Eijk snel een diagnose van mijn surfgedrag:

'Welke browser gebruik je?'
'Google Chrome'
'En ingelogd in Chrome?'
'Ja.'
'Log je nooit uit?'
'Eh, nee.'
'Wis je weleens je cookies?'
'Ook niet.'
'Dan laat je dus voortdurend sporen na.'

Van Eijk vervolgt: 'Advertentiebedrijven als Google houden heel nauwkeurig bij wanneer je ergens interesse in toont. Er zijn allerlei platformen die de adverteerders helpen om potentiële kopers te vinden op verschillende websites. Weer andere partijen zijn heel goed in het verrijken van jouw tracking-cookies. Die proberen zoveel mogelijk informatie over jou aan die cookie te plakken. Ze weten niet zozeer wie je bent, maar weten wel welke browser en computer je hebt gebruikt, en dat je op zoek bent naar een fiets. Er is een hele snelle online veiling over wie de advertentierruimte op een site die je gaat bezoeken mag vullen met advertenties: *real-time bidding* heet dat.'

Al deze acties vinden binnen een paar tienden van een seconde plaats in steeds verder uitdijende netwerken die informatie inwinnen, verrijken en verhandelen. 'Vanuit een marketingperspectief ben je dan een vis aan het binnenhengelen. Bedrijven kunnen vervolgens aanbiedingen doen: dat zijn die reclames die over je scherm flitsen.'

Om erachter te komen hoe dat gebeurt, beluistert Van Eijk het netwerkverkeer. 'De server geeft mij een grote verscheidenheid aan antwoorden: puzzelstukjes van verschillende bedrijven. De een levert een plaatje, de ander een videotje, of een *like-button*. Al die informatie vertaalt ik naar een grafische weergave: een spinnenweb van alle partijen die samenwerken en iets bijdragen aan een webpagina. Zo'n netwerk maakt het mogelijk om daar algoritmen op los te laten en gegevens te combineren. Je kunt zo onderzoeken wat er nu echt gebeurt: wie deelt gegevens over jou met wie? Dat betekent ook dat je

juridische vraagstukken meetbaar kunt maken.'

Wat is volgens hem het probleem van de netwerken? 'Onbespied zijn, is een grondrecht. Dat moet niet onderschat worden. Het kan verstrekkende gevolgen hebben dat allerlei bedrijven weten op welk moment iemand een fiets wil kopen. Snowden liet dat goed zien.'

Edward Snowden werkte bij de Amerikaanse geheime dienst NSA en maakte in 2013 een groot aantal documenten over de grootschalige spionageactiviteiten van deze organisatie openbaar. 'De NSA gebruikte bijvoorbeeld tracking cookies om profielen op te bouwen van personen. Het systeem kan ook

gebruikt worden om je voor andere zaken te benaderen, bijvoorbeeld politieke advertenties. Hoe meer je weet over iemand, onder andere door het analyseren van cookies, hoe makkelijker die persoon is te beïnvloeden. Dat bleek wel rond het Cambridge Analytica-schandaal. Dat bedrijf maakte gebruik van Facebook-data en liet daar psycho-demografische algoritmen op los, om uit te zoeken hoe mensen denken. Vervolgens werd die informatie gebruikt om hun politieke voorkeur te beïnvloeden.

'Het probleem van gevolgd worden door tracking cookies, willen we oplossen. We hebben in Nederland al de cookiewet. Er ligt ook een

voorstel voor een nieuwe Europese ePrivacy-verordening. In deze verordening staat dat het "verboden is" om cookies te plaatsen "tenzij iemand expliciet toestemming geeft". Dat is een heel hoge lat, maar het is echt nodig. De belangrijkste reden waarom die verordening er nog niet is, is ernstige vertraging in Brussel. Ik hoop dat mijn onderzoek er mede voor kan zorgen dat de verordening er snel komt.'

Ook zonder cookies kan je profielen van personen opbouwen, aldus Van Eijk. *Fingerprinting* heet dat. 'In een browser kun je bijvoorbeeld gebruik maken van de toegang van sensoren op mobiele telefoons. Deze toegangen heten *application programming interfaces*, die lezen fysieke eigenschappen van de sensoren van de smartphone af. In elke telefoon zijn de eigenschappen van de chips of batterij net iets anders, ook al komen ze uit dezelfde fabriek. Met die afwijkingen kun je een unieke handtekening berekenen. We weten dat dit soort informatie gebruikt wordt om gericht te adverteren.

'Ik ben *fingerprinting* tegengekomen in bijvoorbeeld Hotjar, een tool waar je internetgebruik kunt analyseren. Het gaat verder dan cookies, omdat het voor een gewone gebruiker niet zichtbaar is. En je wordt er meestal ook niet specifiek over geïnformeerd als je een website bezoekt.'

Hoe surft Van Eijk zelf over het internet? 'Ik typ de url in van de sites die ik wil bezoeken in een browser, en klik heel weinig op links. Ik heb mijn browser, Mozilla Firefox, zo ingesteld dat die alle cookies weggooit als ik deze afsluit. Ik gebruik wel sociale media, maar heel functioneel: LinkedIn en Twitter. Ik zet geen informatie over familie op Facebook of Instagram. Vroeger zat ik soms twee uur per dag op Facebook. Dat vond ik zonde van de tijd, dus weg ermee.'

'Ik heb ook geen smartphone, althans niet voor privé-gebruik. Alles wat een web-interface heeft, kan ik ook op mijn computer doen. Dan heb ik veel meer invloed over welke informatie ik niet verzameld wil hebben. Ik wil goed kunnen zien wat er met mijn gegevens gebeurt, en op een telefoon is dat veel lastiger. Het is een kwestie van beroepsdeformatie.'

Promotie 29 januari, 11:15, Academiegebouw. Symposium, 15:15, KOG

Bodycams en schietgrage cowboys

Aan de promotie van Robbert van Eijk is een symposium gekoppeld waar ook de Amerikaanse hoogleraar Peter Swire komt spreken. Deze expert op het gebied van privacy, recht en het internet is verbonden aan het Georgia Institute of Technology, was adviseur van Clinton en Obama en deed onderzoek naar de NSA, de Amerikaanse geheime dienst.

'In Leiden wil ik het hebben over de bodycams die politieagenten dra-

gen', laat Swire via Skype weten. Die camera's zijn uitstekend wat betreft het afleggen van verantwoording bij politieacties. Zeker in het kader van bijvoorbeeld politiegeweld en Black Lives Matter.

Toevallig werd deze week bekend dat Leidse buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) ook uitgerust worden met deze camera's. 'Al die opnames werpen wel weer lastige vragen op. Wat doe je met al die beelden? Hoe zorg je ervoor dat ze veilig worden verwerkt en opgeslagen? De politie is niet meteen de grootste specialist op het gebied van cybersecurity. En wat mag je trouwens allemaal met al dat materiaal doen?'

Swire kreeg na de onthullingen van Edward Snowden de opdracht om de National Security Agency (NSA) door te lichten. 'We kregen de hoogste *security clearance* en hebben met

heel veel medewerkers gesproken. De indruk was, zeker in Europa, dat de dienst als een schietgrage cowboy tekeer ging die zich aan geen enkele regel hield. Dat is niet het geval. Sterker nog: we ontdekten dat de NSA al in 2008 een groot programma had opgezet, waarin uitgebreid werd vastgelegd wat de wetgeving betekende voor de dienst. Er werd ook scherp op medewerkers gelet om te zorgen dat zij zich ook echt aan de wet hielden.

'We kwamen ook wel rare dingen tegen. Zo waren er gevallen van zogeheten *LOVEINT*, oftewel *love-intelligence*. Medewerkers die gebruik maakten van de mogelijkheden die de NSA bood om onderzoek te doen naar hun geliefden of mensen waar ze verliefd op waren. Er waren negen van die gevallen, en die personen zijn ook bestraft, en in bepaalde gevallen ontslagen.'

Smart birds are sexy

Biologists' study in *Science*

Female budgies prefer males that can solve problems, say researchers from China and Leiden, following a carefully prepared experiment.

BY BART BRAUN They say your brain is your biggest sexual organ, but it's so well hidden you can't really flaunt it at the beach. You need to do cool things with it to show what you can do. In fact, biologists suspect that this is one of the reasons that we have big brains in the first place. Being intelligent is practical for survival, but it's sexy too. In biological terms: cognitive abilities are not just an advantage when it comes to natural selection, they give you the edge in sexual selection as well.

The difficulty with intelligence is that it's hard to pin down. Everyone knows clever people and stupid people, but what makes someone smart? Are our IQs "what we measure in an IQ test" or do they actually tell us something, and if so, what? Of course, with humans, you still have the advantage of knowing what it's like to be human. It's rather more complicated with animals.

Nonetheless, over the last decade, there's been much more interest in animals and their mental processes. "And following from that, we'd like to know how those processes were formed", says Carel ten Cate, Professor of Behavioural Biology. In the scientific journal *Science*, the professor describes an experiment involving birds, that may help explain how those processes evolved.

The experiment, designed by Ten Cate and one of his former PhD students, Jiani Chen, and carried out by Chen and two other Chinese biologists, uses male and female budgerigars. "These birds live in large groups, so they're used to keeping an eye on each other", Ten Cate con-

Yeah, he's cute. But does he understand that you cannot open a box if you're sitting on the lid?

tinues. "They can live to a relatively great age for creatures of that size: twelve years or so. That means that the circumstances in which they live can change considerably, so it's useful for them if they can rely on skills they've picked up. We know, from previous studies, that they can learn to do things they've seen other birds do. We wanted to know: does that make them more attractive to other birds? And how do we find out?"

The experiment's setup is actually quite straightforward. Three cages are lined up next to each other:

there's a male budgie in the left one, a male budgie in the right one and the larger cage in the middle contains a female. The female can choose which of the two males she prefers to be near; that's the male budgie she apparently likes best.

Next, the other male is given extra tuition. He is trained, step by step during sessions where he can't be seen by the female or his rival, how to open boxes of food. Once he understands the tricks, he's returned to his cage next to the female. The female is now exposed to two sights:

the male she liked best trying in vain to open a box, and her initial second choice succeeding in that task. To make sure that she has a good look at the bird that is trying to open the box, a partition is placed between her and the male without a box.

The biologists sabotaged the untrained male's box with a bit of Sellotape to prevent the him opening it by cleverness or sheer luck. "We weren't testing the birds' cleverness", Ten Cate explains. "We wanted to create a contrast between an apparently smart bird and an apparently stupid

one. That's what the female bird gets to see, and what she responds to."

The biologists were, of course, hoping that this new observation – hey, this bloke can do something the other one can't! – will make the female change her preference. And that's what happened. The ability to solve problems apparently makes budgies more sexually attractive.

Sexually? Yes, because if a female is put in a cage between two other female budgies, of which one has learnt a trick and the other hasn't, she won't change her preference.

OK, but is it really about problem solving, and not because that male has food so he can take care of her? No, because if the bird that was rejected initially is given a lidless tub of seeds, one that does not require any solutions, she's not impressed.

It would seem that sexual selection, in budgies at least, influences the evolution of intelligence. The females choose smart males and go on to have clever chicks who choose smart males and – wait a minute... The easiest box used in the test is a dish with a lid, which the birds often couldn't open because they were sitting on it. The cognitive skill here – which was a real challenge for the untrained bird – consists of being aware that you cannot lift a lid if you are sitting on it. It's not exactly rocket science.

So, for birds, the standards are not very high. Come to think of it, human problem-solving abilities are often quite disappointing too. If intelligence is so sexy, why is it so rare?

"There's a price to pay for cleverness", Ten Cate explains. "It has to do with intelligence being related to brain size. Brain cells use up a lot of energy, and making them requires a huge investment too. We assume that there's a limit to the optimal extent of cognitive development. For each species, there's a trade-off between intelligence and other traits."

What happened to the "brain pills"?

A new vending machine in the Lipsius Building sells useful items like deodorant, condoms and ... Braincaps. But the university has banned the self-proclaimed "concentration boosters."

BY SUSAN WICHGERS A few weeks ago, a new vending machine was installed at the Lipsius. It is filled with practical stuff you didn't know you needed, like set squares, nail files and the controversial Braincaps – pills to improve your concentration. Last year, a similar vending machine appeared at the University of Amsterdam, which banned the Braincaps following complaints from a pharmacist.

Leiden University has now decided to remove the pills too. "Because they seem to cause a fuss and we don't want that", university spokesman Caroline van Overbeeks explains when asked by *Mare*.

"Pity", says Kevin de Krieger, founder of SchoolSupply vending machines. "Braincaps were designed by a doctor at the Vrije Universite-

it Amsterdam to reduce Ritalin use among students. They are, in fact, nothing more than vitamin pills, straightforward food supplements."

The doctor, Mucahit Yalaniz, thinks that removing the pills is overdoing it a bit. "The reasons for removing them are never based on actual fact. It looks as if people are just not ready for them." The blue-and-white capsules contain caffeine, and L-Theanine to restrict the undesirable side-effects of the caffeine. "When you drink coffee, you're doing exactly the same as you do when you take a Braincap, but coffee gives you palpitations. Everyone's just in a panic because it's in a capsule."

In the meantime, vitamin C pills are still allowed to be sold in the vending machine. "Braincaps are just a carefully designed vitamin pill. If they were dangerous, I really would not have been allowed to sell them and I wouldn't want my name linked to them. My mission is to offer students a safe alternative to Ritalin."

In memoriam

In memoriam Maolin Zhang

In the early morning of 17 January 2019, a tragic accident ended the life of China Scholarship Council student Maolin Zhang.

Maolin graduated from the prestigious Tsinghua University in Beijing. In July 2017, he came to

Leiden for a PhD project in astronomy. He studied large data sets from the LOFAR project, using new statistical techniques. Maolin was an extremely intelligent, friendly, and modest man with a passion for astronomy. He was eager to learn, always seeking to develop his skills, knowledge, and experience further. He had many interests outside of astronomy, including table tennis, tennis, Chinese chess, cooking, and fishing. As a board member of the Leiden Science China Community (LSC), he was an active member of the Chinese community at Leiden University. In his enthusiastic, diligent, and helpful way he was responsible for promoting various events organized by the LSC.

In memory of Maolin, Leiden Observatory created a special place in the Oort building. It offers a place to think about him, to leave a message in a condolence book and to share your grief with colleagues, students and friends.

Words cannot describe the loss for Maolin's family, friends, and colleagues.

Doodgeschoten door de politie

Volgens nabestaanden had Rishi zijn leven net weer op de rit

Getuigenverslagen en politieverhoren zijn de leidraad in het theaterstuk *Rishi*, dat vrijdagavond is te zien in Theater Ins Blau. 'Wat was er gebeurd als hij een keurige man met aktentas was geweest?'

DOOR SEBASTIAAN VAN LOOSBROEK Het is zaterdagochtend 24 november 2012 als de Surinaams-Hindoestaanse Rishi Chandrikasing door een politieagent wordt doodgeschoten op perron 4 van station Den Haag Hollands Spoor. Die gebeurtenis houdt de Nederlandse media dagenlang in zijn greep.

In dezelfde periode wilde scenarist Kees Roorda (52) met zijn vriend het vliegtuig van Nederland naar Amerika nemen. Hun wegen werden bij de douane echter gescheiden, omdat zijn vriend door douaniers werd aangehouden.

'Hij heeft een donkere huidskleur, het is evident dat het daarmee te maken had', vertelt Roorda. Zijn vriend werd vastgezet in een tl-verlicht detentie-uitzettingcentrum waar hij een nacht moest doorbrengen.

'Hij moest zijn eigen kleding veruilen voor gevangenskleding en sliep in een soort kooi. De volgende dag werd hij geboeid op het vliegtuig gezet.' Alleen maar omdat de douane dacht dat hij in Amerika was voor werk, terwijl hij gewoon

op bezoek wilde gaan bij vrienden.

Eenmaal terug in Nederland, en met het douane-incident in zijn achterhoofd, besloot Roorda het nieuws rondom de doodgeschoten Rishi op de voet te volgen. 'Als de agent wordt vrijgesproken, dan maak ik er een tekst over', hield hij zich voor. De schutter werd vrijgesproken. De theateervoorstelling *Rishi* is vrijdag te zien in Theater Ins Blau.

Terug naar de fatale ochtend van 24 november, toen de politie een melding kreeg van een gewapende jongen op station Hollands Spoor die een zwerver zou hebben bedreigd. Een groep politieagenten stormt het station binnen, waarna een van hen Rishi toeschreeuwt zijn handen om-

hoog te doen en stil te blijven staan. Rishi negeert de bevelen en lijkt naar zijn zakken te grijpen, waarna een agent zijn pistool trekt. Een kogel die voor Rishi's been was bedoeld, raakt hem fataal in de

hals. Rishi blijkt onbewapend.

'Als ik zijn vrienden en familie mag geloven, was hij een heel vriendelijke, vrolijke en levendige jongen. Tegelijkertijd was hij *streetwise* en een beetje brutaal. Hij had een buitengewoon gevoel voor humor en was zeer geliefd bij zijn vrienden, familie en buurvrouw', vertelt Roorda, die voor het schrijven van het stuk sprak met familieleden en vrienden, en getuigenverslagen en politieverhoren las.

Hoewel Rishi door persoonlijke problemen een tijdje was gestopt met school, was hij vlak voor zijn overlijden weer met een opleiding begonnen.

Hij kreeg zijn leven weer op de rit. Op school was hij zeer gemotiveerd en zijn do-

centen noemden hem een van de betere leerlingen.'

Om een goed beeld van Rishi te krijgen, interviewde Roorda eerst Rishi's moeder. 'Ze wilde heel graag over hem vertellen. Via haar kwam ik ook in contact met zijn vrienden. De advocaat van de familie gaf me inzage in de politiedossiers.'

De voorstelling is een reconstructie van de gebeurtenis door de ogen van zesentwintig betrokkenen, vertolkt door drie acteurs. Want zoveel betrokkenen als er zijn, zoveel waarheden en perspectieven bestaan er.

Hoe kijkt de scenarist zelf inmiddels naar het incident? 'In eerste instantie vond ik de vrijspraak van de politieagent onbegrijpelijk. Maar toen ik alle verhoren en verslagen had gelezen, werd me wel duidelijker hoe de rechter tot dat oordeel is gekomen. Het is een geruststellende gedachte dat er uitvoerig onderzoek is gedaan.'

Toch vraagt hij zich af of aan de hele situatie recht wordt gedaan. 'Wat was er bijvoorbeeld gebeurd als er een keurige man met een aktentas op het perron had gestaan in plaats van een donkere jongen? Ik zou het me kunnen voorstellen dat er in het huidige tijdsgewricht anders zou worden geoordeeld.'

Firma MES, *Rishi*, Theater Ins Blau, vrijdag 25 januari, 20.30 u. € 20 (studenten € 13)

Acteur Daan van Dijsseldonk.
Foto Joris-Jan Bos

Learn a language? Register now!

Language courses – February – May 2019

Eager to improve your language proficiency? The Academic Language Centre offers a wide range of practical language courses, dealing with all language skills: speaking, writing, listening and reading. Register now for courses starting in February!

- > Dutch
- > English
- > German
- > Spanish
- > French
- > Italian
- > Swedish
- > Russian
- > Arabic
- > Persian
- > Chinese
- > Japanese
- > Korean

NEW! Language courses in The Hague

Location: Wijnhaven

Front desk: Beehive (Tue and Fri, 09.00-13.00)

- > Dutch
- > French
- > Spanish
- > Chinese
- > Japanese

Uncertain about your starting level? You can take a free entry test through our website or at the Academic Language Centre without an appointment. Made your decision? You can register online or at our reception.

For information on course schedules, prices, course content and availability, check our website:

atcleiden.nl | 071-527 2332

Het Clubje

Foto Taco van der Eb

Column

Bekentenis

De eerste maand van het inmiddels al niet meer zo nieuwe jaar zit er bijna op en tegen alle verwachtingen in, staan mijn goede voornemens nog als een huis. Ik had er dan ook maar één: opener zijn naar anderen. Dat schijnt het ook goed te doen in columns: je verkleint als het goed is de afstand tussen jou en de lezer, bent dus herkenbaarder, dat zou weer beter aan moeten slaan, ga zo maar door. Dus laat ik dit nieuwe jaar inluiden met een bekentenis: ik heb katers.

Dat klinkt misschien niet als een heel grote bekentenis, maar die had ik nooit. Ik schaam me er ook enigszins voor om het erover te hebben, want ik heb heel stellig in al mijn alcohol consumerende levensjaren hoog van de toren geblazen dat ik nóóit katers heb en dat ik nóóit katers zal krijgen. In mijn vorige column schreef ik nog heel erg trots dat 'de tijd van moeiteloos literflessen Jumbo Shiraz (3,95 per stuk) weghachelen achter me ligt.' Dat was gelogen. Ieder feestje dat ik in december heb gehad leerde me: dat kan ik nog steeds moeiteloos.

Zo was ik laatst op mijn eerste dertigersfeestje. Iedereen komt daar in tweevoud (of in drievoud, indien kind) en praat over hypotheek, maar er is wel ruim voldoende goede wijn en er wordt ook ruim voldoende gedronken, zo bleek.

Zodoende was het in alle eerlijkheid veel leuker dan verwacht en uiteindelijk stond ik vooral met mensen medio veertig te praten, dus ook voor de volgende festiviteitenfase maak ik me geen zorgen. Twee mogelijke conclusies: óf dertigers zijn helemaal niet zo oud als het lijkt, óf ik word zelf oud.

Het hele feest hield ik krampachtig vast aan het eerste, maar de realisatie dat ik wel degelijk bezig ben met aftakelen kwam de volgende ochtend. Hoewel ik het niet belachelijk laat had gemaakt (ik moest immers nog vanuit een enge yuppenwijk naar huis lopen) voelde ik me tóch de hele avond beroerd en emotioneel.

Die avond was ik niet alleen huiliger maar ook totaal afgepeigerd, dus ter overmaat van ramp kocht ik instant noodles, mezelf niet in staat achtend iets te doen wat meer moeite kostte dan het aanzetten van de waterkoker. Voedsel dat volledig binnen de categorie valt die ik zo regelmatig belachelijk maak in deze stukken, inderdaad.

Ik schreef trouwens in diezelfde column van laatst dat ik verstandiger met mijn geld omging. Dat was ook gelogen. Uit pure frustratie van de kater heb ik een afzichtelijke nepbontjas met luipaardprint gekocht en zit ik gehuld in dat lelijke ding nu, al schrijvend, een pot pindakaas leeg te lepelen bij wijze van snack. Laat ik daar ook vooral open over zijn.

FEMKE BLOMMAERT studeert taalwetenschap

'Ik moest elke meter bukken'

De 'ploggers' van het BioSciencePark

Alida Volkmer (25, psychologie, werkt bij het Leiden University Green Office): 'Eigenlijk is "plogging" niet zo'n goed woord. Als je het voor het eerst hoort, weet je niet wat het betekent.'

Mark Siezenga (31, medewerker Universitair Sportcentrum, rechts op de foto): 'Het is hardlopen of joggen terwijl je zwerfvuil aan het opruimen bent. De plogging-actie van zaterdag was een idee van mij en mijn collega Didi van Berge Henegouwen, en we hebben het samen met het Green Office en duurzaamheidsorganisatie Green Keys opgezet. De Gemeente Leiden heeft priktokken en ander materiaal te leen, voor iedereen die zo'n actie wil organiseren.'

Francisca Maarse (21, psychologie, lid

van Green Keys): 'Green Keys en LUGO werken nu samen als één organisatie. Onze naam blijft als het goed is nog één jaar bestaan en we fuseren volledig.'

Siezenga: 'Je mocht ploggen of gewoon wandelend schoonmaken. We hadden een route door het BioSciencePark uitgezet, en ik maakte me eerst zorgen dat 3,6 kilometer te kort zou zijn. Maar we waren letterlijk net de hoek om, en de eerste vuilniszakken zaten al vol.'

Marlinda Dekker (26, arts, in het rood): 'Er komt alleen maar meer afval bij in Nederland, zeker als er geen beleidsmaatregelen genomen worden. Dat is deprimerend. Maar als je niet opruimt, komt het er nog sneller bij.'

Maarse: 'Waar ik liep kon ik elke me-

ter wel wat oppakken, minimaal. Bij een slootje hebben we een plastic zeil uit het water getrokken. Anderen vonden een verkeersbord, of een kettingkast.'

Siezenga: 'Alles bij elkaar waren het heel wat vuilniszakken vol.'

Volkmer: 'Onze rol was om informatie te geven, dus we hadden een standje bij het Sportcentrum. We hebben ook een *goodie bag* met duurzame spullen uitgereikt, zoals een bamboe tandenborstel, voor de mensen die de bingokaart met verschillende soorten zwerfvuil vol hadden.'

Dekker: 'Na afloop was er een loterij. Ik won drie maanden gratis sporten.'

Maarse: 'Of ik het vaker ga doen? Zeker. Het was veel leuker dan ik verwachtte.'

Siezenga: 'Je moet er een sociaal evenement van maken, benadrukken dat mensen elkaar leren kennen en gezellig samen iets doen, en dan na afloop samen eten en drinken. Na een uurtje zijn we er weer mee opgehouden. Hardlopen met zo'n zak op je rug is ook best zwaar, en een collega van mij klaagde over spierpijn van al het bukken.'

Dekker: 'Duurzaam leven en bewegen zijn allebei in, dus als je het kan combineren is dat het mooist, natuurlijk.'

Volkmer: 'We hebben nu het idee om tijdens de introductieweken ook van zulke opruim-evenementen te organiseren. Hopelijk krijgen we dat van de grond.'

DOOR BART BRAUN

Bandirah

